

CHỈ SỐ HIỆU QUẢ QUẢN TRỊ VÀ HÀNH CHÍNH CÔNG CẤP TỈNH

Chỉ số nội dung 4: Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công

Chỉ số nội dung ‘Kiểm soát tham nhũng trong khu vực công’ đo lường cảm nhận và trải nghiệm của người dân về hiệu quả phòng, chống tham nhũng của các cấp chính quyền qua bốn nội dung thành phần, gồm ‘kiểm soát tham nhũng trong chính quyền địa phương’, ‘kiểm soát tham nhũng trong cung ứng dịch vụ công’, ‘công bằng trong tuyển dụng nhân lực vào khu vực công’ và ‘quyết tâm chống tham nhũng’. Những chỉ số này cũng cho thấy mức độ chịu đựng tham nhũng của cả chính quyền và người dân, đồng thời gợi mở những giải pháp cần thiết nhằm ngăn ngừa tập quán tham nhũng đang ngày càng trở nên phổ biến.

Tổng quan kết quả cấp tỉnh. Năm 2015 tiếp tục chứng kiến sự sụt giảm trong nỗ lực phòng, chống tham nhũng ở cấp tỉnh so với năm 2013 – năm có những dấu hiệu khởi sắc. So với kết quả năm 2014, điểm chỉ số nội dung này giảm 3% so với 2014. Điểm số nội dung thành phần ‘kiểm soát tham nhũng trong chính quyền địa phương’ giảm mạnh nhất, xuống mức của năm 2011 sau khi tăng nhẹ vào năm 2013.

Trà Vinh đạt điểm cao nhất trong chỉ số nội dung ‘Kiểm soát tham nhũng’ năm 2015 nhờ đạt được điểm cao nhất ở hai nội dung thành phần ‘kiểm soát tham nhũng trong cung ứng dịch vụ công’ và ‘công bằng trong tuyển dụng nhân lực vào khu vực công’. So với kết quả năm 2011, điểm số của Trà Vinh tăng đến 47% sau 5 năm. Nam Định đạt điểm cao nhất ở nội dung ‘quyết tâm chống tham nhũng’ của chính quyền và người dân năm 2015.

Như đã quan sát được qua những vòng khảo sát PAPI trước, đặc điểm hội tụ theo vùng của các tỉnh/thành phố theo bốn cấp độ hiệu quả rất rõ nét ở chỉ số nội dung này. Phần lớn những tỉnh/thành phố trong nhóm đạt điểm cao nhất và trung bình cao tập trung ở miền Trung và miền Nam. Trong nhóm 16 tỉnh/thành phố đạt điểm cao nhất, có tới 11 địa phương ở miền Nam và bốn địa phương miền Trung. Long An và Sóc Trăng là hai tỉnh trong nhóm đạt điểm cao nhất trong 5 năm liên tục từ 2011 đến 2015, trong khi Hà Nội luôn ở trong nhóm đạt điểm thấp nhất trong cùng giai đoạn.

Kiểm soát tham nhũng trong chính quyền địa phương. Chỉ số nội dung thành phần này đo lường mức độ hiệu quả trong kiểm soát một số hành vi tham nhũng, những thiếu sót của cán bộ chính quyền các cấp trong thực thi nhiệm vụ quản lý nhà nước và cung ứng dịch vụ công. So với hai năm trước, kết quả khảo sát năm 2015 cho thấy người dân ít lạc quan hơn trong đánh giá về hiệu quả kiểm soát tham nhũng trong chính quyền địa phương. Tỷ lệ người trả lời đồng ý với nhận định cho rằng cán bộ chính quyền không sử dụng công quỹ vào mục đích riêng (54% so với 59% năm 2014), không vòi vĩnh đòi hối lộ khi làm thủ tục liên quan đến quyền sử dụng đất (48% so với 54% năm 2014) hoặc khi thụ lý hồ sơ xin cấp phép xây dựng của người dân thấp hơn trước (49% so với 58% năm 2014). Quảng Trị, Cần Thơ và Trà Vinh được người dân đánh giá cao lần lượt ở ba chỉ tiêu này. Trong khi đó, Hà Giang, Bình Dương và TP Hồ Chí Minh đứng cuối bảng lần lượt ở ba chỉ tiêu

Kiểm soát tham nhũng trong cung ứng dịch vụ công. Nội dung thành phần này cho biết cảm nhận của người dân về tham nhũng khi sử dụng dịch vụ y tế công và giáo dục công. Kết quả phân tích cho thấy tỉ lệ người dân nhận định không có hiện tượng vòi vĩnh từ cán bộ y tế bệnh viện tuyến huyện/quận và giáo viên tiểu học công lập năm 2015 thấp hơn so với hai năm trước, một chỉ báo cho thấy hiện tượng phải ‘chung chi’, ‘bồi dưỡng’ ngoài quy định có xu hướng phổ biến hơn. Ở hơn nửa số tỉnh/thành phố trên toàn quốc, tỉ lệ người trả lời cho biết không phải ‘bồi dưỡng’ ngoài quy định khi đi khám, chữa bệnh ở bệnh viện công tuyến huyện/quận chỉ dao động từ 28% đến 47%. Tương tự, việc kiểm soát hiện trạng “bồi dưỡng” giáo viên ở trường tiểu học công lập để học sinh được quan tâm hơn ở trường tiểu học công lập vẫn là thách thức lớn ở tất cả các tỉnh/thành phố. Tại hơn một nửa số địa phương trên cả nước, chỉ có từ 36% đến 59% số người được hỏi cho rằng không có hiện tượng phụ huynh học sinh phải ‘bồi dưỡng’ giáo viên xảy ra.

Công bằng trong tuyển dụng nhân lực vào khu vực công. Công bằng trong tuyển dụng nhân lực vào khu vực công có ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng một bộ máy nhà nước trong sạch, vững mạnh. Song, mục tiêu này rất khó đạt được, nhất là khi thân quen và lót tay là những yếu tố quyết định sự thành bại của một cá nhân khi xin việc vào khu vực công. Kết quả khảo sát PAPI giai đoạn 2011-2015 cho thấy, ‘chủ nghĩa vị thân’ và quan hệ cá nhân trong tuyển dụng nhân lực đã trở thành vấn nạn trong khu vực công. Chẳng hạn, ở Hà Nội, chỉ có khoảng 14% số người được hỏi cho biết họ không phải ‘lót tay’ mới xin được việc vào cơ quan nhà nước. Ở Hà Giang, 2015 là năm thứ hai liên tiếp người dân tỉnh này cho rằng quan hệ cá nhân có ý nghĩa rất quan trọng khi xin việc vào cơ quan nhà nước, thể hiện qua việc hầu như không có người trả lời nào cho rằng không cần quan hệ cá nhân để xin vào làm việc ở năm vị trí công vụ cấp xã/phường được hỏi.

Quyết tâm chống tham nhũng. Nội dung thành phần này cho biết mức độ quyết tâm phòng, chống tham nhũng của chính quyền địa phương và hiệu quả huy động người dân tham gia vào nỗ lực chung đó. Kết quả khảo sát năm 2015, cho thấy, tỉ lệ người trả lời cho biết họ không bị vòi vĩnh, đòi hối lộ và tỉ lệ đánh giá tích cực về mức độ nghiêm túc của chính quyền cấp tỉnh trong xử lý các vụ việc tham nhũng ở địa phương đều giảm so với năm 2014 (34% năm 2015 so với 40% năm 2014). Quyết tâm của người dân trong việc tố giác các hành vi tham nhũng, vòi vĩnh của cán bộ chính quyền có xu hướng suy giảm. Năm 2015, chỉ khoảng 3% số người đã bị những nhiễu, đòi hối lộ đã tố giác hành vi tham nhũng của cán bộ chính quyền. Ngoài ra, mức độ chịu đựng sự vòi vĩnh, hối lộ của người trả lời trên toàn quốc lớn hơn rất nhiều so với những năm trước: người bị vòi vĩnh sẽ không tố giác hành vi đòi hối lộ nếu số tiền bị vòi vĩnh chưa lên tới khoảng 24 triệu VNĐ

Một số đề xuất. Kết quả khảo sát PAPI năm 2015 cho thấy, hiệu quả kiểm soát tham nhũng của chính quyền địa phương dường như đi xuống, đặc biệt là khi so sánh với kết quả năm 2013. Người dân trên toàn quốc cho rằng hiện trạng vị thân khi tuyển dụng nhân lực vào khu vực công ngày càng trở nên trầm trọng hơn, hiện tượng vòi vĩnh trong khu vực công ngày càng phổ biến hơn, trong khi quyết tâm phòng, chống tham nhũng của chính quyền và người dân ngày càng hạn chế. Để tăng cường hiệu quả kiểm soát tham nhũng trong khu vực công, các cấp chính quyền cần thúc đẩy việc học hỏi kinh nghiệm từ những địa phương được đánh giá cao hơn trong việc đảm bảo công bằng trong tuyển dụng công chức, viên chức; giám sát và giảm thiểu các hành vi nhận tiền ngoài quy định khi cung ứng dịch vụ công; ngăn chặn cán bộ, công chức lợi dụng chức vụ, quyền hạn để tư lợi qua các hành vi vòi vĩnh khi làm thủ tục hành chính cho người dân; sử dụng công quỹ vào mục đích cá nhân; và nhận ‘lót tay’ trong tuyển dụng nhân sự vào khu vực công.

Chỉ số Hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh ở Việt Nam (PAPI) là khảo sát xã hội học lớn nhất tại Việt Nam tập trung tìm hiểu hiệu quả công tác điều hành, thực thi chính sách, cung ứng dịch vụ công dựa trên đánh giá và trải nghiệm của người dân, với dữ liệu được thu thập thường niên. Từ năm 2009 đến 2015, PAPI đã thu thập và phản ánh trải nghiệm của gần 75.000 người dân.

Chỉ số PAPI đo lường sáu lĩnh vực nội dung: tham gia của người dân ở cấp cơ sở; công khai, minh bạch; trách nhiệm giải trình với người dân; kiểm soát tham nhũng trong khu vực công, thủ tục hành chính công; và cung ứng dịch vụ công. Khảo sát PAPI đã được triển khai thực hiện thường niên từ năm 2011 đến nay. Báo cáo Chỉ số PAPI 2015 phản ánh ý kiến đánh giá của 13.955 người dân được chọn ngẫu nhiên từ toàn bộ 63 tỉnh/thành phố trên toàn quốc.

Chỉ số PAPI 2015 sản phẩm của hoạt động hợp tác giữa Trung tâm Nghiên cứu Phát triển và Hỗ trợ Cộng đồng (CECODES), Trung tâm Trung tâm Bồi dưỡng cán bộ và Nghiên cứu khoa học Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (VFF-CRT), và Chương trình Phát triển Liên Hợp quốc (UNDP). Cơ quan Hợp tác và Phát triển Thụy Sĩ (SDC) tài trợ chính cho PAPI cùng với Chương trình Phát triển Liên Hợp quốc (UNDP) từ năm 2011 đến nay.

Truy cập www.papi.org.vn để tải báo cáo PAPI 2015 và nhiều tài liệu khác.